

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ
จังหวัดราชบุรี
BUDDHIST SANGHA'S ROLE OF TOWARD YOUTH'S DEVELOPMENT
IN PAKTHO DISTRICT, RATCHABIRI PROVINCE

^[1]จिरพัชร วงศาโรจน์ Jiraphat Wongsaroj
^[2]พระครูวิสุทธิฐานันท์คุณ Phrakhru Wisutthanantakhun
^[3]พระครูวาทีวรัณณ์ Phrakhru Wateeworawat
^{[1] [2] [3]}วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Ratchaburi Budhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thailand
Corresponding Author E-mail: Jirapach38456@gmail.com

Article Received: August 08, 2023. Revised: January 12, 2024. Accepted: January 19, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 231 รูป และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป หรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ด้านร่างกาย พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทการพัฒนาเยาวชนเชิงกายภาพอย่างต่อเนื่อง การอบรมด้วยหลักธรรมตามโครงการและกิจกรรมที่โรงเรียนหรือวัดกำหนดขึ้น รวมถึงการบรรยายธรรมในวันสำคัญ โดยการหลักศีล 5 มาอธิบายประกอบการพัฒนาด้านร่างกาย คือ การไม่เบียดเบียน การไม่ทำร้ายทั้งคนและสรรพสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทะเลาะวิวาท ด้านจิตใจ พระสงฆ์มีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาจิตใจของเยาวชน ฉะนั้น การที่หน่วยงานเหล่านั้นจัดกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม พระสงฆ์อบรมสั่งสอนเยาวชนให้ละชั่ว ทำดี ทำจิตให้ผ่องใส และด้านสังคม พระสงฆ์ได้อบรมสั่งสอนหลักการที่ดีเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ อันเป็นมารยาทไทยที่ทำให้เยาวชนมีกิริยามารยาทที่งดงาม พร้อมที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตร่วมกับสังคม ทั้งที่โรงเรียน หน่วยงาน และกลุ่มเพื่อน 2) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ด้านร่างกาย นักเรียนมีสมาธิสั้นมีความคิดเป็นของตัวเอง ไม่ชอบในการนั่งสมาธิหรือการทำกิจกรรมทางศาสนา ด้านจิตใจ นักเรียนบางกลุ่มที่ต่อต้านการเข้าวัดการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การค่อยๆ ปลูกฝังใช้เวลา ไม่ควรใช้วิธีการบังคับจิตใจ ด้านจิตใจ ควรส่งเสริมเยาวชนให้มีจริยธรรมเป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่นๆ และด้านสังคม เทคโนโลยีและเพื่อนทำให้เด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัด เด็กจะเข้าหาเทคโนโลยีและโทรศัพท์ รวมถึงปัญหาทางด้านยาเสพติด และ 3) การพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ด้านร่างกาย ควรมีกิจกรรมที่สามารถให้ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันด้วย

การใช้หลัก บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน ด้านจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ควรและละทิ้งสิ่งที่ต้องห้ามทั้งหลาย โดยการสอดแทรกไปกับกิจกรรม หรือแบบฝึกเสริม และด้านสังคม พระสงฆ์ควรแสดงบทบาทของการพัฒนาเยาวชน ชุมชน และสังคมไปพร้อมกัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมด้าน เศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ทั้งนี้ พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทการพัฒนาการศึกษา หลักธรรมให้ชัดเจนเป็นระบบ โดยเข้าไปให้การศึกษาระดับโรงเรียนที่ขยายโอกาสให้กับชุมชนโดยรอบ

คำสำคัญ: บทบาท, พระสงฆ์, การพัฒนาเยาวชน

ABSTRACT

The purposes of this research article were 1) to study the level of Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province, 2) to compare the Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province by classifying according to personal factors, and 3) to study problems, obstacles and suggestions for the development of Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province. It was a mixed method research between quantitative and qualitative research. In term of quantitative research, using a sample group of 231 monks and qualitative research using in-depth interviews with key informants from purposive sampling, classified into 4 groups, totaling 9 monks or people. The research results found that 1) the general conditions of Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province, it was consisted of the physical aspect, the monks had continually played a role in the physical development of youth, training with Dhamma principles according to projects and activities established by schools or temples, including sermons on Buddhist important days by using the Five Precepts to explain the physically development; that was, not harassing, not harming people and animals, especially quarrels. Mental aspect, Buddhist monks played a great role in the mental development of youth. Physically, that is, not harassing, not harming people and animals, especially quarrels. Mentally, monks play a great role in the mental development of youth. Therefore, the fact that those agencies organized religious and cultural activities, the monks therefore had the opportunity to teach young people to abandon evil, do good, and made their minds pure, and social aspect, the monks taught good principles regarding Buddhist etiquette, as this was Thai etiquette that made young people having a good manner and ready to apply in living with society including school, institute and their friends. 2) Problems, obstacles and suggestions for the development of Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province, including the physical aspect, students with ADHD had their own ideas as they did not like to meditate or doing religious activities, and the mental aspect, gradually cultivating some groups of students who resisted going to temples or participating in various activities must take time so avoiding forcing them, youth should be encouraged to have ethics as the core of their development in other aspects, and

on the social side, technology and being attached to friends caused children to not want to participate in temple activities, children would rather turned to technology and phones, including drugs problems. 3) The development of Buddhist Sangha's role in youth development in Paktho District, Ratchaburi Province, including the physical aspect, there should be activities that could allow both students and parents to participate in the activities together by using the principles of Bovorn (home, temple, school) to participate in student development, mental aspect, cultivating morality and ethics in students to practice in what should be and discard all prohibited things by interfering with activities or additional training, and on the social aspect, monks should play a role in developing youth, communities, and society at the same time, including education, society and culture, moral and ethical development, environment, economy, and prevention of drug problems in the community. In this regard, monks must play a role in developing the education of Dhamma principles to be clear and systematic by providing school-level education to opportunity expansion schools in surrounding communities.

Keywords: Role, Monks, Youth Development

บทนำ

หากกล่าวถึงเยาวชนแล้วถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญต่อไปในอนาคต การพัฒนาเยาวชนเริ่มมีการกล่าวถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา แต่ก็ยังไม่เป็นรูปธรรม สภาพปัจจัยเยาวชนได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ บางส่วนก่อปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางด้านสังคม จิตวิทยา ปัญหาเหล่านี้ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน กลายเป็นปัญหาของชาติ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2547) ผลจากการรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกมาโดยไม่ได้อัดกลั่นกรองว่าสิ่งใดเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ ส่งผลแก่เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันมีค่าของสังคมทำให้เยาวชนตกเป็นเป้าหมายของการตลาด คือ การโฆษณาโดยใช้เยาวชนเป็นสื่อเพื่อจะได้ขายสินค้าให้ได้มากที่สุดและในขณะเดียวกันก็เกิดความอ่อนแอทางด้านวัฒนธรรมไทย (สุชาติ ศรีสุวรรณ, 2546)

ทั้งนี้ เด็กและเยาวชน ตามหลักคตินิยมทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นวัยที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดความอดทน กลัวความลำบากตรากตรำต่อทุกขเวทนา ต่อการกระทบกระทั่ง ต่อความยั่ววนของกิเลส ตัณหา ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้ พระพุทธองค์จึงไม่ทรงอนุญาตให้อุปสมบทแก่บุคคลผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ดังที่ทรงมีพุทธดำรัสว่า “ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย บุคคลมีอายุหย่อน 20 ปี เป็นผู้ไม่มีความอดทนต่อเย็นร้อน หิวกระหาย เป็นผู้ไม่ปกติไม่อดกลั้นต่อสัมผัสแห่งเหลือบ ยุง ลมแดด สัตว์เลื้อยคลาน ต่อคลองแห่งถ้อยคำที่เขากล่าวร้าย อันมาแล้วไม่ดี ต่อทุกขเวทนาทางกายที่เกิดขึ้นแล้วอันกล้าแข็ง เผ็ดร้อน ไม่เป็นที่ยินดี ไม่เป็นที่ชอบใจ อันอาจทำให้เสียชีวิตได้” (วิ.ม. (ไทย) 6/111/261)

แต่เดิมนั้น เยาวชนไทยจะได้รับการปลูกฝังศีลธรรมอย่างเป็นระบบจากการไปอยู่ปรนนิบัติและศึกษาเล่าเรียนกับพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาด้านศีลธรรมแก่กุลบุตร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2544) และนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน เราจะเห็นถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่ได้สร้างคุณูปการต่อ

สังคมไว้หลายประการด้วยกัน คือ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำของคนในสังคม แม้ว่าในทางบ้านเมืองจะมีผู้ปกครองอยู่แล้ว แต่ก็ไม่พ้นที่จะต้องพึ่งพาพระสงฆ์ในยามบ้านเมืองมีวิกฤติอยู่ดี อย่างในเวลาที่จะต้องออกรบในสมรภูมิแห่งสงคราม คนในสังคมจะเข้าหาพระสงฆ์เพื่อขอให้ท่านอำนวยการรบในการรบในครั้งนั้นๆ ประสพชัยชนะเหนือศัตรู หรือขอให้ตนเองมีชีวิตรอดปลอดภัยจากการรบในครั้งนั้นๆ อีกประการหนึ่งคือ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูของคนในสังคม เพราะสมัยแต่ก่อนยังไม่มีโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างกลาดเกลื่อนเช่นในปัจจุบัน คนในสังคมจึงพากันเข้าไปศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในกำแพงวัดพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้อยู่ภายในวัด จึงทำหน้าที่เป็นครูสอนคนในสังคมโดยปริยาย คนในสมัยแต่ก่อนจึงมีความผูกพันกับพระสงฆ์และวัดมาก (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2542) บทบาทของพระสงฆ์เป็นบทบาทในการแนะนำสั่งสอน และเผยแผ่ธรรมแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง รู้จักฝึกจิต ฝึกปัญญา และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม และอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขบทบาทในการให้คำแนะนำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในสังคมในอดีตยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวค่อนข้างน้อยจึงไม่กล้าตัดสินใจ พระสงฆ์ซึ่งส่วนใหญ่จะมีความรู้มากกว่าชาวบ้านจึงต้องช่วยเหลือให้คำแนะนำและช่วยในการตัดสินใจจึงกล่าวได้ว่า พระสงฆ์ในอดีตทำหน้าที่เป็นครูของสังคมและเป็นผู้นำทางด้านภูมิปัญญาของสังคม (บุญรับ ศักดิ์มณี และโสภณ เสือพันธ์, 2538)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีมากมาย ดังที่ สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบันไว้ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กหนีโรงเรียน การคบเพื่อนชั่ว การปรับตัว สุขภาพอนามัย การศึกษา ศีลธรรม และปัญหาการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ, 2532)

ปัญหาของเยาวชนไทยในสภาวะปัจจุบันนี้ นับว่าเป็นปัญหาที่หนักใจแก่ทุกฝ่ายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและทางวาจาอันไม่เหมาะสมกับวัย เช่น ปัญหาเยาวชนติดพนันฟุตบอล เล่นเกมพนันต่างๆ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ไม่รู้จักประหยัดอดออม หมกมุ่นกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ การเข้าสนทนาทางอินเทอร์เน็ตหาคู่ เสนอตัวให้คู่นอน การมั่วเรื่องเพศ ชอบเที่ยวกลางคืน ใช้เงินฟุ่มเฟือยเกินตัว นักศึกษาอยู่กินกันทั้งๆ ที่ยังขอเงินจากผู้ปกครอง เมื่อท้องก็ทำแท้ง หรือเอาลูกไปทิ้ง ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ แต่เชื่อฟังนักร้อง ดาราบางคนเป็นแบบอย่างในทางเสียหาย การติดเพื่อนและเสพยาเสพติด เมาสุรา ไม่ชอบเรียนหนังสือ เป็นต้น (แพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ, 2543) ฉะนั้น หากเยาวชนไม่ได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงแล้ว ย่อมอาจพลาดพลั้งไปทำความชั่ว สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวมได้

พระพุทธศาสนาก็ได้ให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ที่ย่อมมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ โดยเชื่อว่า หากมีพฤติกรรมที่ดีงามทางกาย วาจา และจิตใจแล้ว ย่อมเป็นผู้ประเสริฐได้ ดังคำอุปมาอุปไมยในขุททกนิกายชาดกว่า “หงส์ นกกระเรียน นกยูง ช้าง ย่อมกลัวราชสีห์ทั้งนั้นจะถือเอาร่างกายเป็นประมาณไม่ได้ ฉนโค ในหมู่มนุษย์นั้น ถ้าแม่เด็กมีปัญญาก็เป็นผู้ใหญ่ได้ คนโง่ถึงร่างกายใหญ่โตก็เป็นผู้ใหญ่ไม่ได้” (ขุ.ชา. (ไทย) 27/253-254/76) ดังที่ พระพรหมมงคลจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) (2550) ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า เรื่องของเด็กเป็นปัญหาที่ต้องคิดให้มาก เพราะเด็กสมัยนี้ไม่เหมือนสมัยก่อน ผู้ปกครองของเด็กไม่มีเวลามากนักที่จะอยู่กับเด็กเพราะอาชีพบีบคั้น ปัญหาต่างๆ จึงเกิดขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเป็น

สารสนเทศสำหรับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมไทย สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ที่มีสังกัดในคณะสงฆ์อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 542 คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 รูป/คน จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 พระสงฆ์ในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 2 หัวหน้าหน่วยงานราชการอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี กลุ่มที่ 3 ผู้บริหาร/ครู/อาจารย์ของสถานศึกษาในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และกลุ่มที่ 4 นักวิชาการด้านการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยผ่านการพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.60 ขึ้นไป 4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ สังกัดโรงเรียน อาชีพ ผู้ปกครอง และรายได้ผู้ปกครอง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพพระสงฆ์ศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 3 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-End Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางของการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติที่มีต่อสภาพบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการปฏิบัติที่มีต่อสภาพบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

ที่	บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนใน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การพัฒนาเยาวชนด้านร่างกาย	3.84	0.60	มาก
2	การพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจ	4.23	0.56	มาก
3	การพัฒนาเยาวชนด้านสังคม	4.10	0.54	มาก
	ภาพรวม	3.98	0.51	มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้ 1) การพัฒนาเยาวชนด้านร่างกาย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการมีความระมัดระวังไม่กล่าวพาดพิงกระทบศาสนาอื่น อันจะให้เกิดความขัดแย้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มีการมีความระมัดระวังไม่กล่าวพาดพิงให้เกิดผลในทางลบแก่ผู้อื่น 2) การพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการมีความระมัดระวังไม่กล่าวพาดพิงกระทบศาสนาอื่น อันจะให้เกิดความขัดแย้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มีการมีความระมัดระวังไม่กล่าวพาดพิงให้เกิดผลในทางลบแก่ผู้อื่น 3) การพัฒนาเยาวชนด้านสังคม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พระสงฆ์มีการมี

ความระมัดระวังไม่กล่าวพาดพิงกระหนาบศาสนาอื่น อันจะให้เกิดความขัดแย้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด คือ พระสงฆ์มีการมีความสำรวมระวังไม่กล่าวพาดพิงให้เกิดผลในทางลบแก่ผู้อื่น

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีการปฏิบัติต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 มีพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน การปฏิบัติต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชน ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาเยาวชนด้านร่างกาย นักเรียน/เยาวชนมีสมาธิสั้นมีความคิดเป็นของตัวเองมาก มีความเอาแต่ใจ นักเรียนอาจจะไม่ชอบในการนั่งสมาธิหรือการทำกิจกรรมทางศาสนา เพราะคิดว่าน่าเบื่อและไม่สนุก ด้านจิตใจ จะมีนักเรียนบางกลุ่มที่ต่อต้านการเข้าวัด การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพราะอาจจะด้วยสถานการณ์โควิด ก็เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือการเข้าวัด การค่อยๆ ปลุกฝัง การใช้เวลารวมถึงทางครอบครัวผู้ปกครองจะต้องช่วยนักเรียนในส่วนนี้ด้วย ไม่ควรใช้วิธีการบังคับจิตใจ

2. การพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจ ควรส่งเสริมเยาวชนให้มีจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่นๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง และการพัฒนาที่ขาดจริยธรรมเป็นหลักยิ่งย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าดี เพราะผู้มีความรู้แต่ขาดคุณธรรม ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้

3. การพัฒนาเยาวชนด้านสังคม ปัจจุบันเทคโนโลยี และกลุ่มเพื่อนทำให้เด็กไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับทางวัด เด็กจะเข้าหาเทคโนโลยี เข้าหาที่โทรศัพท์ ถือเป็นปัญหาสังคมอย่างมากในสภาพแวดล้อมของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาทางด้านยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นกระชอม กัญชาเสรี ในส่วนของครอบครัว ผู้ปกครองอาจแสดงเป็นตัวอย่างเห็นเกิดการเรียนแบบเกิดขึ้น สังคม สิ่งแวดล้อมไม่ดีจะส่งผลกับตัวเด็กโดยตรง ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก อบรมสั่งสอน การแสดงตัวอย่างให้เห็น

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภopakทอ จังหวัดราชบุรี ทั้ง 3 ด้านมีดังนี้

1. การพัฒนาเยาวชนด้านร่างกาย ควรมีกิจกรรมที่สามารถให้ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันได้อย่างหลากหลาย เพราะการใช้หลัก บวร บ้าน วัด โรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน ในส่วนของทางโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมที่เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย แต่ทางวัดยังไม่ค่อยมีกิจกรรมที่สามารถให้ผู้ปกครองกับนักเรียน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เชิญ

ผู้ปกครองเข้าร่วมทำกิจกรรมอาจจัดทำในรูปแบบออนไลน์ อาทิ ทางเพจ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารของวัดจากทางออนไลน์

2. การพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของผู้เรียน ให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดี และละทิ้งสิ่งต้องห้ามทั้งหลาย โดยการสอดแทรกไปกับกิจกรรม หรือแบบฝึกเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผูกคิด ผูกธรรม ในกิจกรรมทางศาสนา ดังนั้นพระสงฆ์ควรเน้นการปลูกฝังลักษณะทางจิตสังคม ที่ขาดความปรารถนาบางประการ คือ มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยรวมของสิ่งเร้าจากสังคม เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตของเยาวชน ซึ่งพระสงฆ์สามารถแสดงบทบาทได้ตามสมควร

3. การพัฒนาเยาวชนด้านสังคม พระสงฆ์ควรแสดงบทบาทของการพัฒนาเยาวชน ชุมชน และสังคมไปพร้อมๆ กัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ทั้งนี้ พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทการพัฒนาการศึกษาหลักธรรมให้ชัดเจนเป็นระบบ แก่บุคคลทุกระดับโดยปัจจุบันเยาวชนเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาตามหลักศาสนา โดยเข้าไปให้การศึกษาระดับโรงเรียนที่ขยายโอกาสให้กับชุมชนโดยรอบ เรียกว่า บวร คือ บ้าน วัด และโรงเรียน (ราชการ)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

1.1 พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทการพัฒนาเยาวชนเชิงกายภาพอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือการอบรมด้วยหลักธรรมตามโครงการและกิจกรรมที่โรงเรียนหรือวัดกำหนดขึ้น รวมถึงการบรรยายธรรมในวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน โดยการหลักศีล 5 มาอธิบายประกอบการพัฒนาด้านร่างกาย คือ การไม่เบียดเบียน การไม่ทำร้ายทั้งคนและสรรพสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทะเลาะวิวาทซึ่งเป็นผลเสียทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของพระครุชิต โกสโล (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน จังหวัดราชบุรีโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 สภาพปัจจุบันของบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนด้านจิตใจ พระสงฆ์มีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาจิตใจของเยาวชน เนื่องจากสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมพระพุทธศาสนา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ ฉะนั้น การที่หน่วยงานเหล่านั้นจัดกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม จำเป็นต้องนิมนต์พระสงฆ์เข้าไปบรรยายธรรม ซึ่งการสอนล้วนยกตัวอย่างและข้อเท็จจริงมาจากพระพุทธศาสนา เยาวชนมีทั้งเชื่อในคำสอนของศาสนา และเชื่อในข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ที่ยากต่อการปฏิเสธ ทั้ง 2 ความเชื่อจึงกล่าวได้ว่า พระสงฆ์ยังมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้ละชั่ว ทำดี ทำจิตให้ผ่องใส สอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสมุทรประดิษฐ์ ปญญาวฑฒโก (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

1.3 สภาพปัจจุบันของบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนด้านสังคม พระสงฆ์ได้อบรมสั่งสอนหลักการที่ดีเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ อันเป็นมารยาทไทยที่ทำให้เยาวชนมีกิริยามารยาทที่งดงาม

พร้อมที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตร่วมกับสังคม ทั้งที่โรงเรียน หน่วยงาน และกลุ่มเพื่อน ที่ยังยอมรับบุคลิกภาพที่น่ารักน่าเอ็นดูของกันและกัน ทั้งนี้หน่วยงานหรือโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้พระสงฆ์เข้าไปแสดงบทบาทอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของพระมหานิคม ญาณโสภณ (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย พบผลการวิจัยว่า

2.1 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน จังหวัดราชบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ พรรษา แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนวุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิกศษานักธรรม วุฒิกศษาศาสนาเปรียญธรรม และประสบการณ์ในการสอนไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐาน

2.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลทำให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีแตกต่างกัน ซึ่ง

2.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ เพศ อายุ ตำแหน่ง/หน้าที่ อาชีพ ประสบการณ์การทำงาน เงินเดือน/นิตยภัต ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม ยังคงพบปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี คือ แหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ขาดป้ายนิทรรศการสำคัญทางพระพุทธศาสนา ขาดบุคลากรทดแทน ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ ควรดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับการให้บริการอยู่เสมอ ควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ ควรมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางกลยุทธ์ เป้าประสงค์ การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้แก่

1. การสร้างความดี (ละชั่ว) การมีกิจกรรมที่สามารถให้ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกันได้อย่างหลากหลาย เพราะการใช้หลัก บวร บ้าน วัด โรงเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน ในส่วนของทางโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมที่เชิญผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย แต่ทางวัดยังไม่ค่อยมีกิจกรรมที่สามารถให้ผู้ปกครองกับนักเรียน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน การเข้าร่วมกิจกรรมที่เชิญผู้ปกครองเข้า

ร่วมทำกิจกรรมอาจจัดทำในรูปแบบออนไลน์ อาทิ ทางเพจ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารของวัดจากทางออนไลน์

2. หลบหนีความชั่ว (ทำดี) พระสงฆ์ควรแสดงบทบาทของการพัฒนาเยาวชน ชุมชน และสังคมไปพร้อมๆ กัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ทั้งนี้ พระสงฆ์ต้องแสดงบทบาทการพัฒนาการศึกษาหลักธรรมให้ชัดเจนเป็นระบบ แก่บุคคลทุกระดับ โดยปัจจุบันเยาวชนเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาตามหลักศาสนา โดยเข้าไปให้การศึกษาระดับโรงเรียนที่ขยายโอกาสให้กับชุมชนโดยรอบ เรียกว่า บวร คือ บ้าน วัด และโรงเรียน (ราชการ)

3. ยกระดับจิตใจ (ทำจิตใจให้ผ่องใส) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของผู้เรียน ให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดี และละทิ้งสิ่งต้องห้ามทั้งหลาย โดยการสอดแทรกไปกับกิจกรรม หรือแบบฝึกเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผูกคิด ผูกธรรม ในกิจกรรมทางศาสนา ดังนั้นพระสงฆ์ควรเน้นการปลูกฝังลักษณะทางจิตสังคม ที่ขาดความปรารถนาบางประการ คือ มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยรวมของสิ่งเร้าจากสังคม เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตของเยาวชน ซึ่งพระสงฆ์สามารถแสดงบทบาทได้ตามสมควร สรุปดังในภาพที่ 1

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี		
สร้างสามัคคี (ละชั่ว)	หลบหนีความชั่ว (ทำดี)	ยกระดับจิตใจ (ทำจิตใจให้ผ่องใส)
สร้างกิจกรรมพัฒนาวัด	กิจกรรมยกเลิกการวิวาท	กิจกรรมการฝึกกาย
สร้างกิจกรรมพัฒนาชุมชน	กิจกรรมยกเลิกมิฉฉาชีพ	กิจกรรมการฝึกใจ
สร้างกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา	กิจกรรมยกเลิกมิฉฉาทิฎฐิ	
สร้างกิจกรรมพัฒนาสาธารณประโยชน์		

ภาพที่ 1 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การรณรงค์ให้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ที่ทันสมัย น่าสนใจมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถสร้างความสมัครสมานสามัคคีต่อกัน มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้วยการสื่อสารที่เป็นมิตร รู้จักให้อภัยต่อการกระทำที่ผิดพลาดของผู้อื่น เอาใจใส่และเอื้ออาทรต่อคนในครอบครัว มีปฏิสัมพันธ์หรือสัมพันธ์ภาพในเชิงบวกกับคนในชุมชนและสังคม และการจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมศีลธรรมหรือปฏิบัติธรรมแก่เยาวชน เช่น ค่ายพุทธบุตร ค่ายธรรมะเชิงปฏิบัติ เป็นต้น

1.2 พระสงฆ์ควรศึกษาหลักการ คือ ปริยัติให้ลึกซึ้ง ครอบคลุมเนื้อหาที่คณะสงฆ์จัดเป็นหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้พระสงฆ์มีองค์ความรู้พื้นฐานที่เหมือนกัน ถ่ายทอดหลักธรรมตามข้อเท็จจริงทางพระพุทธศาสนา โดยมีนำความคิดส่วนบุคคลไปแสดงต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. พระสงฆ์ควรนำเสนอในรูปแบบบทบาทในการพัฒนาเยาวชนให้มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ด้วยการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุธรรม หลักพุทธธรรม ทางหลักธรรมคำสั่งสอนพระพุทธศาสนาปลูกฝังให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนรู้กาลเทศะ ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน รู้จักแสดงออกในสิ่งที่ดีหรือก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม และประพฤติตนเป็นคนดีของชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ การนำเสนอรูปแบบของพระสงฆ์ที่ได้รับตามบทบาทหน้าที่ทางพระพุทธศาสนาที่ดั่งาม เพื่อการพัฒนาเยาวชนให้รู้จักสมาธิเพื่ออบรมจิตใจของตนเองให้สงบ เข้าใจเหตุและปัจจัยของความเปลี่ยนแปลงตามสภาพความเป็นจริง มีเจตนาอดกลั้นรู้เท่าทันปัญหาและอุปสรรคตามสถานการณ์ในปัจจุบัน

2.2 คณะสงฆ์ ควรทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมบทบาทวิทยาลัยสงฆ์เพื่อพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับภาระงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- บุญรับ ศักดิ์มณี และโสภณ เสือพันธ์. (2538). **หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอมพันธ์.
- พระครรรชิต โกสโล. (2544). **บทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสมุห์ประดิษฐ์ ปญญาทตฺตโก. (2556). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). **มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมมิ่งคลาจารย์. (ปัญญานันท์ภิกขุ). (2550). **รักลูกให้ถูกทาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระมหานิคม ญาณโสภณ. (2554). **บทบาทของวัดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. (2547). **ปัญหาเยาวชนมีใครสนใจจะแก้**. ไทยโพสต์. 20 มิ.ย. 2547.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2544). **ความรู้คู่คุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2532). **คู่มือการพัฒนาคุณธรรม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุชาติ ศรีสุวรรณ. (2546). **เหตุของปัญหาวัยรุ่น**. มติชน. 11 มิ.ย. 2546.
- สุรพศ ทวีศักดิ์. (2547). **เช็กส์-ยา-ฆ่า อาการป่วยทางจริยธรรมขึ้นวิกฤตของเยาวชนไทย**. มติชน. 3 ต.ค. 2547.